

Plan van Aanpak Autobranden

September 2018

Gemeente Utrecht

Inhoud

Inleiding - 3

Probleemanalyse - 4

2.1 **Uitkomsten verdiepende analyse van politie** - 5

Literatuuronderzoek - 5

Onderdelen analyse - 6

Voornaamste aanbevelingen - 7

Aanvullingen op verdiepende analyse - 8

2.2 **Terugblik verloop laatste jaarwisseling** - 9

2.3 **Autobranden 1^e helft 2018** - 9

3 Doelstellingen - 11

3.1 **Doelstellingen** - 12

3.2 **Hoofddoelstelling** - 12

3.3 **Subdoelstellingen** - 12

4 Maatregelen - 13

4.1 **Toezicht** - 14

4.2 **Jeugd** - 15

4.3 **Participatie** - 17

4.4 **Rol brandweer** - 8

4.5 **Opsporing** - 18

4.6 **Preparatie en uitvoering komende jaarwisseling** - 19

5 Monitoring en evaluatie - 20

Bijlage - **Wettelijke mogelijkheden en werkwijze toezicht in de lucht** - 22

1 Inleiding

Al vele jaren heeft de stad Utrecht te maken met een groot aantal autobranden, met name in de periode rondom de jaarwisseling. De afgelopen jaren zijn de nodige maatregelen getroffen om autobranden te voorkomen en te bestrijden. Hierbij zijn diverse initiatieven genomen om de aanpak van autobranden te verbeteren, waaronder:

- **Organisatie landelijke expertmeeting (25 mei 2015)**

Deze expertmeeting heeft een gezamenlijk beeld opgeleverd waar het gaat om de algemene omstandigheden, de locaties en tijdstippen, de vermoedelijke daders en over oorzaken of “triggers” voor de autobranden. Het resultaat is vanaf 2015 meegenomen in de aanpak van autobranden tijdens de jaarwisseling.

- **Gesprekken met onderzoekers**

Onder wie Otto Adang, lector openbare orde en gevaarbeheersing aan de Politieacademie en Anton van Wijk van bureau Beke.

- **Verdiepende analyse politie (najaar 2017)**

De resultaten van deze verdiepende analyse zijn als bijlage van de raadsbrief van 16 januari 2018 met de gemeenteraad gedeeld en vormen de basis van de probleemanalyse van dit plan van aanpak (hoofdstuk 2).

Veel van de maatregelen die mede dankzij eerder genoemde initiatieven zijn ontwikkeld, zijn onderdeel van de aanpak jaarwisseling en hebben een bredere scope dan alleen het onderwerp autobranden. Voorbeelden hiervan zijn het actief betrekken van bewoners (‘stadsmakers veiligheid’) en het organiseren van extra toezicht op hotspots.

De cijfers rond de laatste jaarwisseling –niet zozeer tijdens oud-en-nieuw maar vooral de dagen voor en na de jaarwisseling- hebben uitgewezen dat de bestaande aanpak niet toereikend is om het aantal autobranden een halt toe te roepen. Om die reden heeft de driehoek besloten om de bestaande aanpak te transformeren tot een innovatieve, meer gerichte aanpak van autobranden.

Hiervoor is een stedelijke taskforce gevormd bestaande uit vertegenwoordigers van politie, Openbaar Ministerie (OM), gemeente (Veiligheid, Vergunningen, Toezicht en Handhaving (VTH) en Communicatie), Veiligheidsregio Utrecht (VRU) en Jongerenwerk Utrecht (joU) om te komen tot een plan van aanpak met een aantal innovatieve maatregelen en –waar mogelijk en noodzakelijk- een aanscherping van bestaande maatregelen.

In dit stuk zijn de resultaten van deze exercitie vastgelegd. Hoofdstuk twee bevat een analyse van het fenomeen autobranden. Fundament van deze analyse is de verdiepende analyse die de politie in het najaar van 2017 heeft uitgevoerd, aangevuld met de inzichten uit onderzoek in Culemborg, van de ervaringen tijdens de recente jaarwisseling en de ontwikkelingen in het aantal autobranden tijdens de eerste helft van dit jaar. In hoofdstuk 3 zijn de doelstellingen beschreven. Hoofdstuk 4 van het plan van aanpak geeft een overzicht van de maatregelen die door de taskforce zijn ontwikkeld. Tot slot gaat hoofdstuk 5 in op de wijze waarop we de voortgang van dit plan van aanpak monitoren en evalueren.

2 Probleemanalyse

2.1 Uitkomsten verdiepende analyse van politie

Het fenomeen autobranden is in het najaar van 2017 nader geanalyseerd door de politie. Doel van deze verdiepende analyse was om meer inzicht te krijgen in de autobranden die zich in onze stad hebben voorgedaan, om op basis hiervan aanbevelingen te doen voor versterking van de bestaande politiële aanpak. In het kader van deze analyse is literatuuronderzoek gedaan, zijn data van de jaren 2015 en 2016 met inbegrip van drie jaarwisselingen geanalyseerd en zijn interviews met verschillende disciplines binnen de politieorganisatie uitgevoerd.

De hoofdvraag van deze analyse luidde: Wat is de aard en omvang en ontwikkeling van autobranden in het district Utrecht Stad in de periode 2015-2016, inbegrepen de jaarwisselingen?

De analyse kende daarnaast de volgende deelvragen:

- 1 In hoeverre is er sprake van een toename van autobranden in het district?
- 2 Wat zijn de kenmerken van de omgeving?
- 3 Wat zijn de kenmerken van de slachtoffers en hun auto's?
- 4 Wat zijn de kenmerken van de verdachten?
- 5 Welke aanbevelingen kunnen worden geformuleerd voor de aanpak van autobranden op basis van de analyse?

Literatuuronderzoek

Er is weinig wetenschappelijk onderzoek gedaan naar de achtergronden van brandstichting. Uit recente onderzoeken blijkt dat de daders van brandstichting geen homogene groep vormen maar verschillen op grond van motieven, daderkenmerken en kenmerken van de brand. Dalhuisen & Koenraadt (2014) onderscheiden vijf dadergroepen¹, naar volgorde van grootte:

- I **Vandalistische brandstichters** (ongeveer de helft van de brandstichters, motief vandalisme of sensatiezucht, daders jonge mannen, veelal autochtoon, objectgericht, meer dan één dader);
- II **Gestoorde brandstichters** (ongeveer een kwart van de brandstichters, motief uit psychose of als zelfmoordpoging, diverse achtergronden daders, ook vrouwen, één dader, brand is persoonsgericht, slachtoffer is dader);
- III **Brandstichting als relatiedelict** (circa 10% van de brandstichters, motief is wraak, daders divers, meestal één dader, brand is persoonsgericht, relatie tussen slachtoffer en dader);
- IV **Opportunistische brandstichting** (circa 10% van de brandstichters, dader wil voordeel halen uit de brand, zoals geldelijk gewin, objectgericht, daders meestal mannen, sommigen met migratieachtergrond);
- V **Zucht naar brandstichting** (circa 5% van de brandstichters, motief fascinatie voor vuur, daders autochtone mannen, diverse leeftijden, één dader).

Onderzoek naar seriematige brandstichting benadrukt dat het bij brandstichting die in vereniging gepleegd wordt, meestal gaat om jeugdige daders. Vandalistische brandstichting wordt dan gerelateerd aan jeugdgroepen (Schoenmakers, Vandlanschoot & Sitsen, 2013).

Bovenstaande onderzoeken zijn gericht op brandstichting in het algemeen. Autobranden komen in het onderzoek van Dalhuisen & Koenraadt voor in alle categorieën, met uitzondering van de gestoorde brandstichting. Ook bij autobranden hebben we dus te maken met een diversiteit aan motieven en daderkenmerken. Gelet op de relatieve omvang van de verschillende dadergroepen, behoort ongeveer de helft van de daders tot de categorie 'vandalistische brandstichters'.

¹ Deze indeling is gebaseerd op informatie over veroordelingen voor brandstichtingen in het algemeen. Binnen categorie II komen weinig voertuigbranden voor.

Onderdelen analyse

Aantal autobranden tijdens en buiten de jaarwisseling

Onderstaande twee tabellen geven het aantal autobranden² weer in de stad Utrecht, respectievelijk voor de jaren 2015 en 2016 buiten de jaarwisseling en voor de drie laatste jaarwisselingen.

Aantal autobranden tijdens de jaarwisseling (31 december t/m 1 januari)

Jaarwisseling	Aantal
2014-2015	34
2015-2016	32
2016-2017	37

Bron: Politie, oktober 2017

Aantal autobranden buiten de jaarwisseling

Jaar	Aantal
2015	83
2016	100

Bron: Politie, oktober 2017

De cijfers tonen aan dat het aantal autobranden een licht stijgende lijn kent.

De volgende tabel geeft het aantal autobranden weer tijdens de jaarwisseling uitgesplitst naar wijk. Wanneer we inzoomen op het wijkniveau, zien we dat de wijken Noordwest, Overvecht, Zuid en Zuidwest bovengemiddeld worden geconfronteerd met autobranden. De overige wijken hebben tijdens de jaarwisseling nauwelijks met dit fenomeen te maken, al zien we in Leidsche Rijn en Vleuten-De Meern tijdens de laatste jaarwisseling een stijging.

Buiten de jaarwisseling zijn er grotendeels dezelfde geografische concentraties op wijkniveau. Ook gedurende de rest van het jaar springen de wijken Noordwest, Overvecht, Zuid en Zuidwest eruit.

Aantal autobranden tijdens de jaarwisseling (31 dec t/m 1 januari), uitgesplitst naar wijk

Wijk/jaarwisseling	2014-2015	2015-2016	2016-2017
Noordwest	12	8	6
Overvecht	8	6	9
Binnenstad	0	0	0
Oost	1	1	1
Noordoost	2	2	0
West	0	2	0
Zuid	3	2	7
Zuidwest	8	11	10
Leidsche Rijn	0	0	3
Vleuten – De Meern	0	0	1
Totaal Utrecht	34	32	37

Bron: Politie, oktober 2017

² In deze analyse is het aantal autobranden gedefinieerd als het aantal door brand beschadigde auto's. Dus wanneer een auto in brand is gestoken waarbij meerdere auto's door overslaande brand zijn beschadigd, zijn ook deze auto's in de telling meegenomen. Daarmee is het aantal autobranden hoger dan het aantal incidenten brandstichting.

Wanneer vinden autobranden plaats?

Uit de spreiding van de autobranden over de verschillende maanden komt duidelijk de piek rond de jaarwisseling tot uitdrukking. Het aantal autobranden in de maand december 2016 is met 46 door brand beschadigde auto's opvallend hoog. Toen zijn er op 29 december ongebruikelijk veel autobranden geweest. Hoewel hiervoor geen concrete bewijzen zijn gevonden, kan er sprake zijn van een mogelijk verband met de golf van autobranden die in dat jaar een dag eerder in Culemborg plaatsvonden en tot copycat-gedrag zou kunnen hebben geleid.

Anton van Wijk van onderzoeksbureau Beke geeft aan dat uit onderzoek blijkt dat daders nieuws over 'hun branden' volgen. Daaraan ontleen ze status. Ze zien de angst en onrust en vinden het fijn als politie, brandweer en gemeente in actie komen. Media-aandacht lijkt hierbij een katalyserende werking te hebben.

De overige pieken en dalen zijn grillig en verschillen per jaar. De cijfers tonen geen verband met bijvoorbeeld schoolvakanties.

Wanneer we verder inzoomen op dagen en tijdstippen, dan levert dit een concentratie op van autobranden in de nachtelijke uren, en dan in het bijzonder in de nacht van donderdag op vrijdag en in die van zondag op maandag. Literatuur bevestigt het beeld dat brandstichting vooral plaatsvindt in de nachtelijke uren.

Kans op herhaling

Een besmettelijkheidsanalyse is een methode om te onderzoeken of er een significante kans op herhaling is van een delict in hetzelfde gebied binnen een bepaalde tijdspanne. Hoewel deze methode door de politie voorheen alleen op woninginbraken is toegepast, wijst deze analyse voor autobranden eveneens op een dergelijk verband. Er is een verhoogde kans op een volgende autobrand binnen een straal van 200 meter rondom de oorspronkelijke brand, binnen een termijn van vier dagen na deze brand. Hierbij moet wel worden opgemerkt dat we het nog steeds hebben over incidenten waarvan de kans dat ze überhaupt plaatsvinden zeer klein is, al is er sprake van een verhoogde kans.

Kenmerken van de slachtoffers en hun auto's

De auto's en de slachtoffers lijken willekeurig te zijn gekozen. Ook zijn er geen opzienbarende uitkomsten voor wat betreft de kenmerken van slachtoffers.

De in brand gestoken auto's zijn geanalyseerd op merk en bouwjaar. Wat automerken betreft valt op dat BMW en Audi in de top 10 van de analyse staan, terwijl deze automerken in de algemene cijfers over autobezit in de stad Utrecht net buiten de top 10 vallen. Bij het merk Volvo is het omgekeerde het geval; dit merk valt buiten de top 10 van de analyse terwijl dit merk wel vijf procent van het aantal Utrechtse auto's vertegenwoordigd.

Wanneer we naar het bouwjaar kijken, lijkt het erop dat over het algemeen de wat oudere auto's in brand gestoken worden; bijna twee derde van de uitgebrande auto's is 10 jaar of ouder.

Kenmerken van de verdachten

Omdat er bij de autobranden slechts zelden een verdachte in beeld is, is er weinig informatie beschikbaar over verdachten. Op grond van de beschikbare informatie die uit interviews is verkregen, kunnen we met enige voorzichtigheid concluderen dat het voornamelijk gaat om jonge, mannelijke verdachten. Een tweede conclusie is dat het gros van de autobranden uit vandalisme lijkt te zijn gepleegd, waarbij de auto's en slachtoffers willekeurig gekozen lijken. Ook groepsgedrag (stoer doen, kat-en-muisspel met politie) lijkt een rol te spelen.

Voornaamste aanbevelingen

De uitkomsten van de verdiepende analyse tonen een diversiteit aan motieven van brandstichters, slachtoffers en auto's, gekoppeld aan weinig zicht op verdachten. Daarnaast komt naar voren dat buiten de jaarwisseling autobranden relatief weinig voorkomende incidenten zijn. Op grond van dit beeld is het lastig om gerichte aanbevelingen te doen voor een specifieke aanpak voor autobranden.

De voornaamste aanbeveling is dan ook om aansluiting te zoeken bij bestaande, integrale aanpakken en samenwerkingsverbanden, waaronder de aanpak jeugdgroepen en de aanpak voor de jaarwisseling.

Een tweede, generieke aanbeveling is het versterken van burgerparticipatie, om meer ogen en oren op straat te mobiliseren. Dit gebeurt al door te communiceren met WhatsApp-groepen in betreffende buurten en door mee te werken aan workshops over het herkennen van verdacht gedrag.

Naast beide generieke aanbevelingen is er nog een specifieke aanbeveling die focust op het vergroten van de pakkans en is gebaseerd op de verkregen inzichten uit de besmettelijkheidsanalyse. Aanbevolen wordt om in de inzet in de vorm van surveillance of via burgerparticipatie de alertheid te intensiveren in de eerste vier dagen na de oorspronkelijke autobrand binnen een straal van 200 meter. Als er na deze korte periode geen nieuwe autobrand heeft plaatsgevonden, kan deze verhoogde inzet weer worden afgebouwd, aangezien de kans dan weer tot op het normale niveau is gekomen.

Aanvullingen op verdiepende analyse

In Culemborg, een gemeente die net als Utrecht de afgelopen jaren te maken heeft gehad met dit hardnekkige fenomeen, heeft het Verweij Jonkerinstituut onderzoek gedaan naar de achtergronden van de autobranden en de voedingsbodem ('Een veilige toekomst in Culemborg. Onderzoek voor het project Duurzame weerbaarheid.' R. Meijer, H. Boutellier en J. Broekhuizen, november 2017). Dit onderzoek heeft de volgende inzichten opgeleverd mbt de voedingsbodem:

■ Accumulatie problematiek en multiprobleemgezinnen

De sociaal-economische samenstelling van bepaalde wijken, met een oververtegenwoordiging van sociale huurwoningen, financiële problematiek en werkloosheid, vormt een voedingsbodem voor overlastgevend en crimineel gedrag, waaronder autobranden. Dit wordt versterkt door een oververtegenwoordiging van grote multiprobleemgezinnen waarvan enkele familieleden betrokken zijn bij criminaliteit en een negatieve invloed uitoefenen op de wijk.

■ Gebrekkig toekomstperspectief

Bij sommige jongeren, met name in bovengenoemde buurten, leeft het gevoel dat ze niet alle kansen krijgen en dat ze moeilijk aan een stageplek of een baan komen. Dat laatste blijkt bij sommige jongeren te worden versterkt doordat ze een strafblad hebben, kampen met agressieproblemen of het beeld dat ze geen kans maken internaliseren. Volgens een hulpverlener zijn vooral jongeren tussen de 18 en 23 zonder startkwalificatie kwetsbaar.

■ Straatcultuur en verveling

Vooraf jongeren met een Marokkaanse achtergrond brengen veel tijd op straat door. Op straat zijn status, geld en gezien worden belangrijk. Tegen jongeren die zich bezighouden met criminele activiteiten wordt opgekeken. Daarnaast geeft iets vernielen of de politie uitdagen status. De in Culemborg geïnterviewde jongeren stellen dat er veel woede en frustratie is onder jongeren en dat jongeren zich vervelen. Er is volgens hen weinig te doen voor jongeren in Culemborg en het ontbreekt aan plekken waar ze samen kunnen komen zonder bewoners overlast te bezorgen.

■ Onvoldoende ondersteuning van ouders

Sommige jongeren krijgen onvoldoende ondersteuning vanuit huis door een traditionele kijk op opvoeden (vooral bij ouders met een migratieachtergrond), een taalachterstand bij één of beide ouders of weinig betrokkenheid van de ouders bij de leefwereld van hun kinderen. Daarbij speelt mee dat ouders die wel van goede wil zijn niet altijd om hulp durven te vragen uit schaamte.

Bovengenoemde inzichten uit Culemborg zijn deels van toepassing op wijken en buurten als Kanaleneiland, Hoograven Zuid en Overvecht. Met name de autobranden rondom de jaarwisseling lijken het werk van de lokale jeugd te zijn; zij kennen de vluchtroutes en gaan gemakkelijk op in de menigte, plegen branden in vereniging en in wisselende samenstellingen. Het kat en muis spel met de politie voert de boventoon. Het lijkt een uiting te zijn van sociale wraak door zich af te zetten tegen de maatschappij en een behoefte aan sensatie. Het motief is echter niet eenvoudig te achterhalen, omdat meerdere motieven tegelijkertijd een rol kunnen spelen.

2.2 Terugblik verloop laatste jaarwisseling

Tijdens de recente jaarwisseling³ waren er in totaal 17 autobranden, een afname in vergelijking met de jaarwisselingen 2016-2017 (24) en 2015-2016 (37). Het slechte weer (veel regen en een harde wind) speelde mogelijk een rol tijdens de recente jaarwisseling. Daarnaast kan de massieve inzet van politie, gemeentelijke toezichthouders –voor het eerst tijdens de nacht van oud-en-nieuw-, jongerenwerk en stadsmakers ook hebben bijgedragen aan de afname van het aantal autobranden.

Tegenover deze afname tijdens de recente jaarwisseling staat een toename van het aantal autobranden in de aanloop naar de jaarwisseling; Vanaf 22 december tot aan de jaarwisseling registreerde de politie in totaal maar liefst 40 autobranden, tegen 27 autobranden in dezelfde periode in 2016. Deze forse stijging levert per saldo een toename van autobranden wanneer we beide periodes samenvoegen.

De locaties waar tijdens de laatste jaarwisseling en de dagen daarvoor de autobranden plaatsvonden, sluit aan bij het patroon dat uit de verdiepende analyse naar voren komt; het gros van de autobranden vond plaats in Kanaleneiland, Hoograven en Overvecht. Opvallend is dat het in de wijk Noordwest, waar in het verleden rondom de jaarwisseling ook vaak veel auto's in vlammen opgingen, dit jaar relatief rustig was gebleven.

2.3 Autobranden 1^e helft 2018

Op basis van de monitor autobranden (zie verder 3.2) zijn voor de 1^e helft van januari twee cijfermatige overzichten gemaakt. De eerste tabel betreft het aantal brandstichtingen (brandhaarden), waarbij in een aantal gevallen meerdere auto's door de brand zijn getroffen. De tweede tabel geeft het totaal aantal door brand vernielde auto's weer.

Beide tabellen verschaffen ons de volgende inzichten:

- Bijna de helft van het totaal aantal brandstichtingen tijdens de eerste helft van 2018 (55 brandhaarden) vond in de maand januari plaats. Eén januari is met afstand de dag met het hoogste aantal autobranden, maar ook in de overige dagen van de januarimaand vinden verhoudingsgewijs veel autobranden plaats.
- De maanden februari t/m juli geven een relatief stabiel beeld, met een gemiddelde van ruim 5 brandstichtingen per maand. De laatste drie maanden geven een rustig beeld.
- In Zuidwest en Overvecht vinden met afstand de meeste brandstichtingen plaats. Opvallend is dat autobranden in Noordwest hoofdzakelijk in januari plaatsvonden. Ook opvallend is dat na de hausse van autobranden in Hoograven tussen kerst en de jaarwisseling er dit jaar pas twee autobranden plaatsvonden in Zuid.
- Tot slot valt op dat het fenomeen autobranden in Leidsche Rijn in opkomst is. Samen met Zuidwest en Overvecht is dit de enige wijk waar meer dan 10 auto's zijn vernield door brandstichting.

De data uit de monitor bevatten nog meer informatie.

Hierbij een kleine greep:

- Onder de 77 getroffen auto's zijn er 1 vrachtwagen en 13 bestelwagens.
- De lijst bevat een grote variëteit aan merken. De automerken die relatief veel voorkomen, behoren ook tot de courante merken die het Utrechtse wagenpark domineren, zoals Volkswagen, Opel Toyota en Citroen.
- Tot slot geeft ook het bouwjaar van de lijst met auto's geen opvallend patroon. Ook dit aspect geeft een grote diversiteit te zien (tussen 1995 en 2017).

Bovengenoemd beeld is in lijn met de uitkomsten van de verdiepende analyse van politie.

³ Meetperiode van 18.00 uur oudejaarsdag tot 06.00 uur nieuwjaarsdag.

Totaal aantal brandstichtingen (1 januari t/m 31 juli 2018)

Wijk	januari			februari	maart	april	mei	juni	juli	Tot. 2018
	01-01	02-31	Totaal							
Binnenstad	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Noordoost	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Oost	0	1	1	1	0	0	1	0	0	3
Noordwest	3	3	6	1	0	0	0	1	0	7
Overvecht	4	3	7	1	1	2	2	1	1	14
Leidsche Rijn	0	2	2	1	1	2	1	0	0	7
Vleuten-De Meern	0	0	0	1	0	1	0	0	0	2
Zuidwest	3	5	8	0	5	1	0	0	2	16
Zuid	1	0	1	0	1	0	0	0	0	2
West	0	1	1	0	0	1	0	0	0	2
Stad Utrecht	11	15	26	5	8	7	2	2	3	55

Bron: monitor autobranden politie

Totaal aantal getroffen voertuigen (1 januari t/m 31 juli 2018)

Wijk	januari			februari	maart	april	mei	juni	juli	Tot. 2018
	01-01	02-31	Totaal							
Binnenstad	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Noordoost	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Oost	0	1	1	1	0	0	1	0	0	3
Noordwest	3	3	6	1	0	0	0	1	0	8
Overvecht	4	3	7	1	1	2	5	1	1	18
Leidsche Rijn	0	6	6	3	1	2	3	0	0	15
Vleuten-De Meern	0	0	0	5	0	1	0	0	0	6
Zuidwest	3	8	11	0	7	3	0	0	2	23
Zuid	1	0	1	0	1	0	0	0	0	2
West	0	1	1	0	0	1	0	0	0	2
Stad Utrecht	11	22	33	11	10	9	5	2	3	77

Bron: monitor autobranden politie

3 Doelstellingen

3.1 Doelstellingen

Uit de analyse blijkt dat de problematiek van de autobranden zich concentreert in de periode rondom de jaarwisseling. Gedurende de rest van het jaar zijn er de afgelopen jaren wel autobranden geweest, maar vrijwel nooit was sprake van meerdere autobranden in een kort tijdsbestek in een beperkt gebied. Dit maakt dat de uitvoering van dit plan van aanpak zich richt op de periode rondom de jaarwisseling. Dat neemt niet weg dat veel van de interventies ook kunnen worden toegepast wanneer in een willekeurige periode in het jaar in een bepaalde buurt meerdere autobranden plaatsvinden.

3.2 Hoofddoelstelling

Verminderen van het aantal autobranden, in het bijzonder in de periode rondom de jaarwisseling.

3.3 Subdoelstellingen

- I Vergroten pakkans verdachten van autobranden;
- II Beïnvloeden gedrag (potentiële) brandstichters;
- III Vergroten burgerparticipatie.

4 Maatregelen

4.1 Toezicht

Verbetering informatiepositie – van de ontwikkeling van een monitor autobranden naar een voorspellend model

Om gericht, effectief toezicht te kunnen organiseren, is een goede informatiepositie essentieel. Om de gezamenlijke informatiepositie te verbeteren, is in samenwerking met de politie een monitor autobranden ontwikkeld die sinds april van dit jaar operationeel is. Deze monitor bevat voor elke autobrand informatie over de locatie, modus operandi, tijdstip en dag en de kenmerken van het (de) betrokken voertuig(en).

Deze database is gekoppeld aan de software die we gebruiken voor o.a. de handhavingsoverleggen en het prioriteringsoverleg voor de inzet van het gemeentelijk flexibel toezichtteam (WAFV-team⁴).

Deze software maakt het mogelijk om visualisaties (o.a. stippenkaarten) te maken en statistieken te genereren.

De monitor autobranden is een stap in de ontwikkeling van een voorspellend model, waarbij we gebruik maken van de ervaringen die zijn opgedaan op het terrein van woninginbraak en autokraak. Voor beide delicten zijn voorspellers ontwikkeld die actief worden gebruikt bij het bepalen van de inzet van het WAFV-team. Een vergelijkbaar model voor autobranden kan bijdragen aan een effectieve inzet van toezichthoudende partijen.

We streven er naar om in december een eerste model te hebben ontwikkeld dat we komende jaarwisseling kunnen uittesten.

Intensivering flexibel en nachtelijk toezicht

Eerdergenoemd WAFV-team is de afgelopen jaren ingezet om preventief toezicht te houden op hotspots. Dit team werkt informatie gestuurd op basis van een hiervoor ontwikkeld dashboard. Met de ontwikkeling van een monitor autobranden is het mogelijk om ook op autobranden informatie gestuurd te surveilleren.

We gaan het informatie gestuurd toezicht op autobranden in de aanloop naar de jaarwisseling intensiveren met een tweede flexteam (onder de noemer flexteam autobranden). Dit flexteam zal van 19-11-2018 tot 11-01-2019 opereren.

Nachtelijke inzet

Sinds 2017 is Toezicht en Handhaving Openbare Ruimte 7 dagen in de week 24 uur per dag inzetbaar. Deze inzet vindt plaats in het VBO-gebied (Voorstraat, Breedstraat en omgeving), de kop van Lombok en de Amsterdamsestraatweg.

Wanneer er sprake is van een toename van autobranden in de nachtelijke uren in een goed te definiëren gebied, dan is het mogelijk het de bestaande nachtelijke inzet te verschuiven ten behoeve van de aanpak autobranden. Dit gaat in dat scenario uiteraard ten koste van de andere inzetgebieden.

Gebruik van camera's tegen autobranden

Gemeente, politie, OM en defensie hebben de afgelopen maanden onderzocht op welke wijze camera's een bijdrage kunnen leveren aan het aanpakken van autobranden (zie bijlage voor juridisch kader). Hierbij is gekeken naar tijdelijke maatregelen die worden ingezet als onderdeel van dit plan van aanpak autobranden gedurende een korte periode rond de jaarwisseling. Bij de genoemde werkwijzen gaat het om het verhogen van de heterdaadkracht, een patroon te doorbreken en om daders in beeld te krijgen. Dat lukt met de huidige middelen slecht. Voor Utrecht zijn drie nieuwe werkwijzen verkend:

I Politiehelikopter

In de stad Utrecht wordt regelmatig gewerkt met de politiehelikopter. De helikopter kan feitelijk met ieder hulpmiddel worden uitgerust om het toezicht te dienen of de heterdaadkracht te verhogen. Dit middel is als minder geschikt beoordeeld om in te zetten tegen autobranden omdat de inzet (te) veel geluidsoverlast oplevert boven stedelijk gebied en tijdens de nacht.

II Politiedrone

De Landelijke Eenheid van politie beschikt over drones. Het inzetten hiervan is niet als kansrijk beoordeeld, mede vanwege het feit dat deze drone niet boven bevolkte gebieden vliegen mag.

III Onbemande vluchtsystemen van defensie

Met enige regelmaat worden onbemande defensie vluchtsystemen ingezet ter ondersteuning van de politie en overig civiel gezag. Deze vluchtsystemen brengen realtime in kaart wat de situatie op de grond is van een incident of crisis en kunnen met de informatie een bijdrage leveren aan het gewenste effect van hen die een crisis of incident beheert. Deze systemen maken weinig geluid en vliegen op veilige hoogte. De privacy van de burgers wordt niet aangetast en er wordt gevlogen conform de strengste luchtvaartseisen.

⁴ WAFV staat voor Woninginbraak, Autokraak, Fietsdiefstal en Vernielingen. Het WAFV-team wordt kortdurend (max 2 weken) ingezet op hotspots.

Van de drie verkende werkwijzen is alleen de laatste werkwijze met de onbemande vluchtsystemen van defensie (onder omstandigheden) haalbaar.

Deze inzet is proportioneel wanneer sprake is van een scenario waarbij we te maken hebben van een hausse aan autobranden binnen een beperkt gebied. In dat scenario is de kans dat de inzet van onbemande vluchtsystemen bijdraagt aan de heterdaadkracht het grootst; autobranden vinden dan plaats met een relatief hoge frequentie in een gebied dat binnen de actieradius valt.

Doordat de inzet veel voorbereiding en inzet van diverse partijen vraagt, is het voornemen een actie voor te bereiden voor de periode voorafgaand aan de jaarwisseling. Hiervoor wordt een uitgebreid plan opgesteld dat ter besluitvorming aan de driehoek zal worden voorgelegd.

Extra flexibel cameratoezicht

In Utrecht wordt gewerkt met drie flexibele camera's. Met name in Hoograven en Kanaleneiland is het gebied vrij nauwkeurig aan te geven, en lijkt het mogelijk dit gebied met deze flexibele camera's 'dicht te zetten'. Daarom gaan we bij wijze van proef voor de periode rondom de jaarwisseling flexibele camera's in één gebied inzetten als aanvulling op een pakket aan maatregelen, met als doel het verminderen van het aantal autobranden.

Extra ogen en oren taxicentrales en Qbuzz

Taxichauffeurs en buschauffeurs zijn weggebruikers die op late tijdstippen door de stad rijden. Hun ogen en oren vormen een potentiële aanvulling op het professionele toezicht op straat en bieden daarmee mogelijkheid om het zicht op daders en de heterdaadkracht van politie te vergroten. Met het management van Qbuzz en het bestuur van drie grote taxicentrales zijn afspraken gemaakt om respectievelijk de buschauffeurs en de bij de drie taxicentrales aangesloten taxichauffeurs te betrekken bij de aanpak van autobranden. Hiervoor zijn pilots gestart waarbij er afspraken zijn gemaakt over wanneer zij 112 en 0900-8844 kunnen bellen. Tevens zijn afspraken gemaakt in de vorm van een werkprotocol hoe wij Qbuzz en de taxicentrales kunnen inschakelen wanneer we te maken hebben met een hotspot of in geval van een acute situatie.

Met behulp van periodiek overleg monitoren we de voortgang. Na de jaarwisseling zullen we de pilots evalueren.

4.2 Jeugd

Vergroten betrokkenheid jongeren bij de aanpak jaarwisseling

Afgelopen jaarwisseling heeft het jongerenwerk (joU) in de wijk Overvecht een pilotproject gehouden met een groep jongeren die aangaven toezicht te willen houden. De jongeren werden hierop voorbereid en de groep groeide uit tot een dertigtal jongeren, waaronder enkele jongeren die werden beschouwd als positieve rolmodellen. In de aanloop naar de jaarwisseling organiseerde deze groep jongeren diverse activiteiten voor jong en oud. Tijdens de nacht van oud-en-nieuw liepen zij in groepjes door een deel van de wijk en spraken zij andere jongeren aan.

Voortbouwend op de positieve resultaten gaat joU in de wijken Overvecht, Zuid en Zuidwest toezichtteams van jongeren organiseren. joU richt zich op jongeren die voldoen aan het volgende profiel:

- Tussen 16 en 22 jaar;
- Zelf regelmatig op straat, gekend onder de doelgroep, enige status in de pikorde;
- Stevige persoonlijkheid, iemand die autonome keuzes durft te maken;
- Maakt zich niet schuldig aan grensoverschrijdend gedrag.

Met het vormen van deze toezichtteams worden de volgende doelen nagestreefd:

- I Op toezichtlocaties (verzamelplaatsen van groepen jongeren) een positieve bijdrage leveren aan het tegengaan autobranden en andere vormen van vandalisme, overlast, vervuiling en intimiderend gedrag;
- II De jongeren maken een persoonlijk leerproces door, waarbij individuele hulp wordt geboden bij het verwezenlijken van persoonlijke doelen;
- III Een positieve impuls geven aan de relatie tussen jongeren en de overige wijkbewoners.

Zodra de jongeren zijn geworven, krijgen zij een opleidingstraject aangeboden, waarbij aandacht zal zijn voor de volgende onderwerpen:

- hoe kun je invloed uitoefenen, sfeer bepalen, proactief optreden, de-escaleren, etc.
- hoe kun je buiten de toezichtmomenten als je zelf deel uitmaakt van een groep op straat optreden als "influencer".

Extra vrijetijdsaanbod voor jongeren

Het aanbieden van vrije tijdsactiviteiten als positief alternatief voor het vertonen van negatief gedrag op straat uit verveling en baldadigheid, is een belangrijke pijler van de jeugdaanpak in relatie tot autobranden. Gezien de ervaringen van de afgelopen jaren, start het jongerenwerk ruim voor de jaarwisseling met het organiseren van tal van activiteiten voor de jeugd, bijvoorbeeld de organisatie van voetbaltoernooien en andere sportactiviteiten, game- en filmavonden en rap- en theaterworkshops. Ook de thema-avonden voor jongeren en hun ouders over het veilig gebruik van vuurwerk vinden in deze periode plaats. Afsteektijden, overlast, vernielingen en autobranden zijn deze avonden onder meer onderwerp van gesprek.

Social media training binnen de aanpak jeugdgroepen

Voor de vermoedens dat jongeren uit problematische jeugdgroepen betrokken zijn bij de autobranden zijn geen harde bewijzen. Het vergroten van de kennis over wat de jeugd doet op social media kan hier mogelijk aan bijdragen.

Bijna alle jongeren zijn online; 93% van alle 12-18 jarigen is te vinden op social media en van de 18-25-jarigen is dit zelfs 98%. Problematische jeugdgroepen vormen hierop geen uitzondering. Zij zetten, net als alle andere jongeren, social media in als podium om zich te profileren, om contact met elkaar te houden en om af te spreken. In de aanpak van problematisch groepsgedrag kun je er eigenlijk niet omheen. Zonder zicht op die 'online hangplek' mis je niet alleen cruciale informatie, maar ook kansen voor vroegsignalering en effectieve interventies.

Gedurende de 2^e helft van 2018 worden in alle wijken social mediatrainingen voor de veiligheidspartners binnen de aanpak problematische jeugdgroepen georganiseerd. Deze training doorbreekt de handelingsverlegenheid door praktisch in te zetten op de volgende vragen: Wat 'doen' jongeren op social media? Waar kunnen we in het werkproces alert zijn op social media? Wat kunnen we zelf actief doen met social media, vanuit de strategie op de aanpak?

De training is gericht op de praktische beantwoording van die vragen vanuit casuïstiek en werkproces van de deelnemers, waarbij expliciet aandacht zal uitgaan naar het fenomeen autobranden.

We werken op die manier niet alleen aan bewustwording, kennis en vaardigheden, maar tegelijkertijd ook aan de vertaling naar concrete acties, afstemming en waar mogelijk werkafspraken. De bij de groepsaanpak betrokken partijen zitten daarom samen aan tafel, zoals gebiedsmanagers veiligheid, wijkagenten, jongerenwerkers, het buurtteam, 'sociaal makelaars organisaties', toezichthouders en evt. vertegenwoordigers van scholen.

Bewustwording via middelbare scholen

Samen met middelbare scholen in de wijk organiseren we in de maand december debatsessies. In dit kader kruipen leerlingen in de huid van de verschillende betrokkenen: wijkbewoners, jongeren, gemeente en hulpdiensten. Leerlingen debatteren over het wel of niet verbieden van vuurwerk, over overlast ervaren en over de vernielingen waaronder autobranden. Tijdens de avonden volgt een debat voor ouders en buurtbewoners, samen met de leerlingen. Wijkagenten, jongerenwerk en gebiedsmanagers veiligheid zijn bij dit initiatief betrokken.

4.3 Participatie

Vergroten meldingsbereidheid

Eén van de conclusies uit de evaluatie van de recente jaarwisseling en de terugblikken op de periode waarin de hausse aan autobranden plaatsvond, is dat de politie relatief weinig 1-1-2 meldingen kreeg. Meer meldingen van verdachte situaties biedt meer kans op een heterdaadaanhouding en –meer in algemene zin- verbetert de informatiepositie van politie.

Om die reden willen we met behulp van meerdere acties de meldingsbereidheid onder bewoners en ondernemers vergroten.

In de wijken Leidsche Rijn, Vleuten-De Meern, Zuid en Zuidwest zijn we samen met Meld Misdaad Anoniem een traject gestart om meer zicht te krijgen op de lokale ‘meldcultuur’ en het betrekken van sleutelfiguren en wijkprofessionals bij het vergroten van de meldingsbereidheid. In dit traject richten we ons allereerst op wijkprofessionals (influencers) die veel in contact zijn met mensen uit de schil rondom overlastgevende jeugd, waar- onder ouders, verzorgers, burens etc..

Samenwerken met Stadsmakers

Met gerichte campagnes en via bestaande netwerken zijn en worden bewoners meer verbonden aan onze inspanningen om de jaarwisseling feestelijk en veilig te laten verlopen.

In Hoograven, Kanaleneiland, Overvecht, Zuilen, Ondiep en Vleuten- de Meern zijn rond de jaarwisseling veel bewoners (Stadsmakers) extra alert op onregelmatigheden en verdachte situaties. De gebiedsmanagers veiligheid werven deze Stadsmakers, onderhouden het contact en betrekken hen bij de veiligheidssituatie van hun eigen buurt, hetgeen essentieel is voor het binden van de vrijwilligers aan de wijkveiligheidsaanpak.

De Stadsmakers van genoemde wijken hebben het afgelopen jaar laten zien dat hun bijdrage er toe doet. Het is aannemelijk dat hun actieve aanwezigheid eraan heeft bijgedragen dat er tijdens de jaarwisseling 2017-2018 minder auto's in vlammen opgingen. Hun actieve burgerschap op het gebied van veiligheid, bevordert de sociale samenhang op straatniveau en lijkt de sociale anonimiteit in enkele buurten te doorbreken. Naast dat ze veel op straat te vinden zijn organiseren zij activiteiten voor jong en oud en zijn ze aanjager voor verschillende vormen van buurtparticipatie, waar- onder de nog steeds in aantal en omvang toenemende buurt-whatsapp-groepen.

De Stadsmakers van deze wijken hebben zich bereid getoond om, als er sprake is van een toename van autobranden in hun eigen wijk, in aanvulling op de professionele ogen en oren, de straat op te gaan.

In samenwerking met de politie zullen zij worden gebriefd en wordt hen de training Herken (en meld) Afwijkend Gedrag aangeboden. Door de brandweer worden zij getraind in het blussen van kleine, beginnende brandjes. Komende jaarwisselingsperiode mogen we rekenen op de hulp van tenminste tweehonderd Stadsmakers.

De in bovengenoemde wijken opgedane ervaring met bewonersparticipatie in relatie tot buurtveiligheid heeft geresulteerd in een hand-out voor elke wijk, met een overzicht van verschillende vormen en mogelijkheden om samen te werken met professionals en bewoners in relatie tot het voorkomen van autobranden.

Betrekken buurt- en complexbeheerders woningcorporaties

Alle buurt- en complexbeheerders van de voornaamste woningcorporaties zijn aangeschreven met het verzoek alert te zijn op opslag van illegaal- vuurwerk en brandversnellers in woningen en/of kelderboxen.

Tijdens overleggen met de corporaties is/wordt deze boodschap herhaald. De buurt- en complexbeheerders van woningcorporaties krijgen de training Herken (en meld) Verdacht Gedrag aangeboden om hen van extra handvatten te voorzien in het waarnemen van verdachte situaties en gedragingen. Deze training zal in het najaar worden georganiseerd.

Acties via burgernet

Deelnemers van Burgernet ontvangen een spraak- of sms-bericht met het verzoek in hun buurt uit te kijken naar een persoon of voertuig. Informatie kan dan rechtstreeks worden doorgebeld naar de meldkamer of het speciale nummer van Burgernet.

In relatie tot autobranden maken we in onze stad nu ook gebruik van e-mail om op Burgernet aangesloten bewoners te informeren over een toename van autobranden in hun buurt, om hen te vragen extra alert te zijn.

4.4 Rol brandweer

De rol van de brandweer bij autobranden beperkt zich voornamelijk tot het bestrijden van een autobrand. Een belangrijke neventaak daarbij is het voorkomen van uitbreiding van de brandhaard, met andere woorden, voorkomen dat de brand overslaat op andere voertuigen en/of andere objecten.

De mogelijkheden om alternatieve blusmethodes toe te passen, anders dan het gebruik van water, zijn buitengewoon gering. Water is en blijft de meest effectieve methode om een brand te blussen. Dit brengt echter wel met zich mee dat de mogelijkheden om sporen van brandstichting veilig te stellen, marginaal zijn.

Er is met regelmaat enige discussie over de toegevoegde waarde van het gebruik van een autobrand-blusdeken bij een autobrand. In het kader van de aanpak van autobranden zijn de mogelijkheden voor het gebruik van een dergelijke blusdeken verkend. Een blusdeken behoort niet tot de standaard uitrusting van de brandweerposten. Dit behoort wel tot de specialismen van de brandweer. Op verzoek kan de specialistische eenheid bij een incident worden geroepen, waarbij rekening gehouden dient te worden met een langere opkomsttijd dan van de lokale brandweerpost mag worden verwacht. Deze specialistische eenheid heeft onder andere een autobrand-blusdeken ter beschikking. Wanneer snelheid het belangrijkste devies is, is blussing door de lokale brandweerpost (met water) de beste optie.

De brandweer Zeist heeft in aanwezigheid van de politie (operationeel experts forensisch brandonderzoek) een praktijktest uitgevoerd. Daarnaast is de nut en noodzaak besproken binnen het landelijke FO kwaliteitsnetwerk brand- en explosieonderzoek. Conclusie is dat het geen wondermiddel is en net als de andere blustechnieken voor- en nadelen heeft.

Het gebruik van een blusdeken heeft als voordeel dat er minder risico is op het wegraken van sporen als gevolg van water, maar nadeel is dat het (veel) langer duurt voor het vuur is geblust en de auto in kwestie ook veel langer warm blijft. Bijkomend effect kan zijn dat sporen verdwijnen door die hitte. Een blusdeken bij een beginnende brand kan helpen, maar het is lastig om met een blusdeken het vuur uiteindelijk te doven.

Relevant is dit kader zijn de doelstellingen van sporenonderzoek. Forensisch onderzoek is primair gericht op sporen die de hypothese brandstichting ondersteunen en pas in tweede instantie op sporen die een directe koppeling kunnen geven met een dader. Identificatie van een verdachte aan de hand van sporen is meer uitzondering dan regel.

4.5 Opsporing

Aanscherping handelingskader autobranden

Met het doel de pakkans te vergroten is de werkwijze afhandeling autobranden (brandstichting) bij de politie aangescherpt en uitgebreid met een opschalingswerkwijze. Gezien het hoge aantal autobranden rondom afgelopen jaarwisseling is binnen de politie een stedelijk coördinatieteam autobranden geformeerd dat onder leiding stond van een zaakofficier van het Openbaar Ministerie.

Gedurende de eerste helft van 2018 heeft een grootschalig opsporingsonderzoek plaatsgevonden.

In april van dit jaar werden vier personen aangehouden op verdenking van autobrandstichting in Overvecht op nieuwjaarsochtend. Sporenonderzoek toonde aan dat er brandbare stoffen waren gebruikt. Rechercheonderzoek leidde tot een verdenking van betrokkenheid bij de brandstichting door de gebruiker zelf en drie anderen.

In juni werden er twee verdachten aangehouden die in verband worden gebracht met autobranden in de wijk Hoograven rond de jaarwisseling.

De opschalingswerkwijze, vastgelegd in een protocol, heeft betrekking op het sporenonderzoek en het handelen ter plaatse. Bij deze werkwijze wordt elke autobrand nauwkeurig onderzocht. Het team onderzoekt relaties tussen de autobranden en bewaard het overzicht. Waar mogelijk wordt informatie uit het onderzoek gedeeld met de gemeente om preventieve en/of reactieve interventies mogelijk te maken.

De opschalingswerkwijze wordt toegepast wanneer sprake is van een toename van autobranden en/of wanneer autobranden zich binnen een beperkt gebied concentreren. In de driehoek vindt hierover de besluitvorming plaats.

Beloning voor de gouden tip

Het verleden heeft uitgewezen dat één enkele aanhouding tot gevolg kan hebben dat de stijging van autobranden een halt wordt toegebracht. Daarom heeft de driehoek in februari besloten een beloning voor de gouden tip als maatregel toe te voegen. Daarmee beogen we de kans op een succesvolle aanhouding te vergroten.

In dit kader hebben de burgemeester van Utrecht en de hoofdofficier van het arrondissementsparket Midden-Nederland in januari 2018 een beloning uitgelooft van in totaal 20.000 euro voor de gouden tip(s) die leidt/leiden tot de oplossing van meerdere brandstichtingen van auto's die in de stad Utrecht zijn gepleegd. Hiervoor heeft de politie een speciaal telefoonnummer ingevoerd, dat is gekoppeld aan het Team Openbare Orde Inlichtingen (TOOI). Hiermee is de politie beter in staat is om de identiteit van tipgevers af te schermen.

O.a. via de diverse sociale media en burgernet brengen we deze maatregel in combinatie met het speciale telefoonnummer onder de aandacht van onze inwoners en ondernemers. Tot op heden heeft dit nog niet geleid tot de gouden tip. Deze maatregel blijft ook de komende tijd nog van kracht.

4.6 Preparatie en uitvoering komende jaarwisseling

Als zich tussentijds geen piek van autobranden voordoet, zullen de weken rondom komende jaarwisseling de eerste periode zijn waarbij dit plan van aanpak volledig in uitvoering zal zijn. Daarbij dient uiteraard wel onderscheid worden gemaakt in maatregelen die gedurende de preparatiefase worden –en deels al zijn- getroffen en acties die plaatsvinden gedurende de vooraf gedefinieerde risicoperiode. Schematisch ziet deze onderverdeling er als volgt uit:

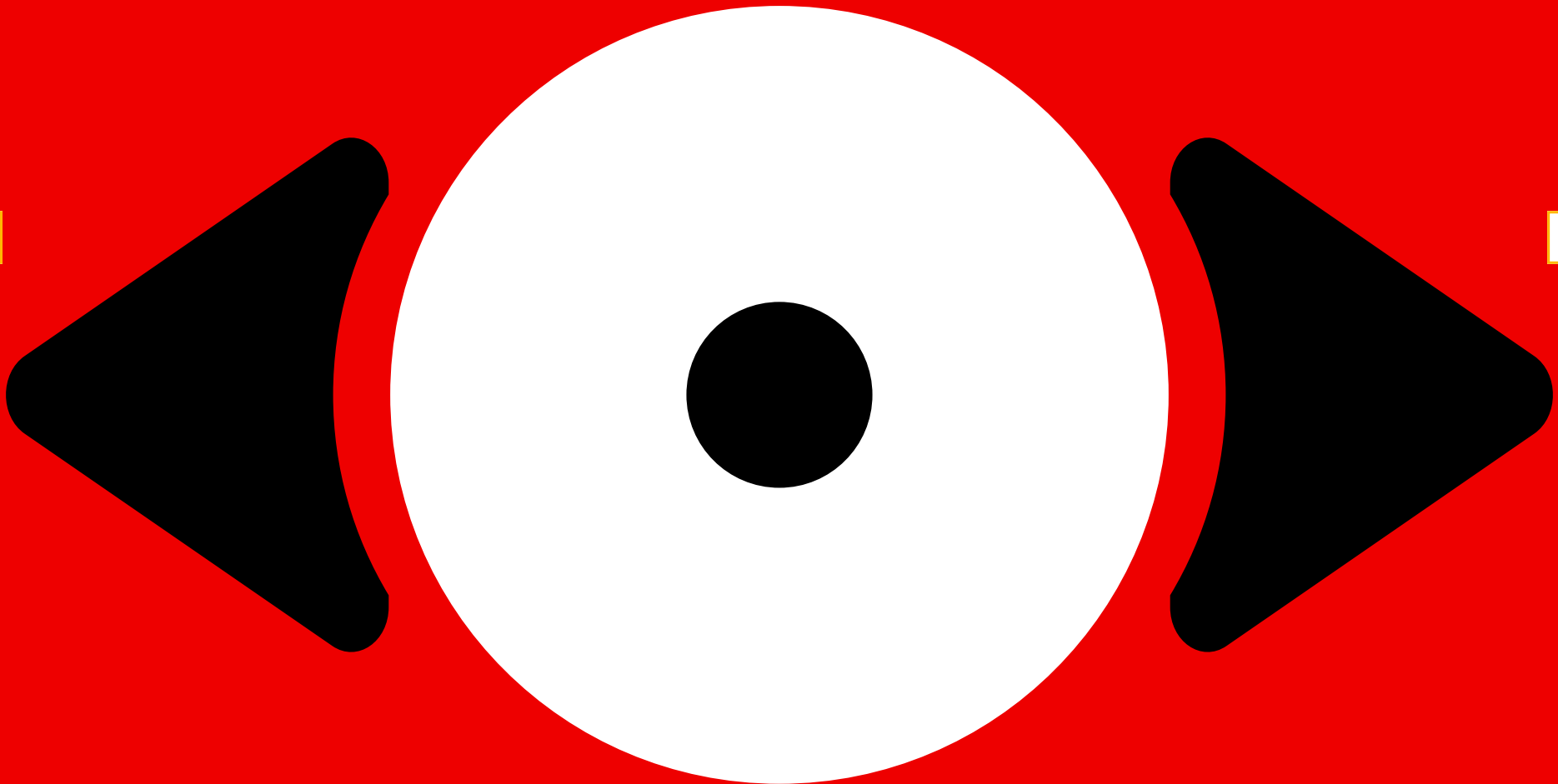
Fase	Interventie
Preparatie	• Uitvoering handelingskader • Social media training ikv aanpak jeugdgroepen • Vorming jeugdtoezichtteams • Bewustwording via middelbare scholen • Betrekken huismeesters woningbouwcorporaties • Werving en training van stadsmakers • Betrekken taxicentrales en Qbuzz • Vergroten meldingsbereidheid • Ontwikkeling monitor autobranden en uitvoering (monitoring) • Etc.
Risicoperiode (medio december – medio januari)	• Extra nachtelijk en flexibel toezicht • Inzet flexibel cameratoezicht • Verkenning onbemande vluchtssystemen defensie • Inzet jongerentoezichtteams • Inzet stadsmakers • Inzet jongerenwerk (toezicht, alternatief vrije tijdsaanbod voor jongeren) • Inzet taxicentrales en Qbuzz • Social media watching • Etc.

Op basis van de cijfermatige trend van de afgelopen jaren, leggen we de focus van de inzet op de volgende risicogebieden:

- Overvecht
- Zuilen en Ondiep
- Hoograven
- Kanaleneiland
- Leidsche Rijn

Binnen deze (sub)wijken zullen we op basis van specifieke kenmerken van het gebied, historische gegevens en een actueel informatiebeeld de resterende periode van de preparatiefase benutten om te komen tot een meer precieze gebiedsafbakening. Per gebied zullen we vervolgens in nauwe samenwerking met de deelnemers van de handhavingsoverleggen komen tot een lokale maatwerk-aanpak. De aanpak is erop gericht om in de loop van december alle benodigde maatregelen en de hiermee gepaard gaande inzet operationeel te hebben. Afhankelijk van het verloop van deze periode zal de inzet worden afgeschaald/opgeschaald.

5 Monitoring en evaluatie

Monitoring en evaluatie

Met de verschillende maatregelen uit dit plan van aanpak, bovenop de reguliere interventies, stellen we ons tot doel een hausse aan autobranden zoals we die rondom de recente jaarwisselingen hebben gehad, te voorkomen.

De regiegroep jaarwisseling is belast met de monitoring van de aanpak rondom de jaarwisseling. Wanneer er noodzaak is tot opschaling van de inzet en/of wanneer de inzet met de gevraagde capaciteit op andere veiligheidsthema's gaat knellen, zal de driehoek worden ingeschakeld om tot besluitvorming te komen.

In januari zal de aanpak worden geëvalueerd. Met de uitkomsten van deze evaluatie zal waar mogelijk het plan van aanpak worden aangescherpt. Vervolgens zal dit plan worden geïntegreerd in de brede aanpak voor de jaarwisseling. Daarnaast zal het plan als zelfstandige aanpak beschikbaar blijven voor bestrijding van een piek aan autobranden die zich buiten de periode van oud-en-nieuw voordoet.

Wettelijke mogelijkheden en werkwijze toezicht in de lucht

Juridisch kader

In geval van inzet voor stelselmatige observatie voor opsporingsdoeleinden is een bevel vereist van de officier van justitie. De burgemeester heeft hierbij geen rol. In de praktijk zal het OM de burgemeester over de inzet op Utrechts grondgebied informeren.

Handhaving van de openbare orde met drones kan ook worden gebaseerd op art. 3 Politiewet 2012 waarin de taak van de politie is vastgelegd. Voor kortstondig incidenteel cameratoezicht op grond van art. 3 Politiewet 2012 is een concrete aanleiding vereist, in dit geval de jaarwisseling en autobranden. Inzet van een drone is te vergelijken met de inzet door de politie van de diverse andere typen camera's (bij bijvoorbeeld evenementen of demonstraties). De inzet van deze vorm van cameratoezicht wordt begrensd door de vereisten van proportionaliteit en subsidiariteit. Verder is kenbaarheid en afbakening van belang. Gezien het hoge risicoprofiel van de jaarwisseling en de in tijd beperkte inzet van de drone, rechtvaardigen deze inbreuk op persoonlijke levenssfeer.

Omdat de politie zelf niet beschikt over geschikte drones kan op basis van art. 58 Politiewet 2012 om bijstand aan defensie gevraagd worden. In theorie is inzet van een drone door de burgemeester ook mogelijk met art. 151c Gemeentewet en art. 2:5 APV waardoor flexibel cameratoezicht mogelijk is, maar in de aanpak is het gebruik van drones expliciet uitgezonderd (zie plan van aanpak flexibel cameratoezicht, p. 12).

Werkwijze

Toezicht in de lucht werkt alleen wanneer wordt samengewerkt met politie-toezicht op straat. Voor inzet is een nauwkeurige analyse nodig om het toezicht zo gericht mogelijk in te zetten. Een helikopter of drone kan worden uitgerust met een infraroodcamera en een 'gewone' camera (livestream). Deze beelden worden op de grond uitgekeken (bijvoorbeeld op het politiebureau) en geduid. De agenten die de beelden bekijken hebben contact met agenten op straat in het gebied dat in beeld wordt gebracht. Een autobrand kan met een infraroodcamera in een vroeg stadium worden gesignaleerd. Zodra een brand is gesignaleerd gaan agenten op straat direct ter plaatse. Op de livebeelden vanuit de lucht kunnen mogelijk daders worden gevolgd, en agenten op straat worden aangestuurd om gericht te zoeken. Ook kan door het direct terugkijken van opgenomen beeld mogelijk worden geconstateerd in welke richting de dader vluchtte. Een persoon is op hoogte niet op beeld te herkennen, dus er is geen herkenning van bijvoorbeeld gezicht of een kenteken. Bewegingen op de grond zijn wel goed te volgen. Opvolging door politie op straat is daarom belangrijk.

Colofon

24

Uitgave
Gemeente Utrecht

September 2018

Vormgeving
Ontwerpwerk, Den Haag